

ISKOLAI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 60 Lei, fél évre 30 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta) Református lelkési hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők.

Az Urnak van szüksége reá.

Márk 11:3.

A jerikói uton egy kis csapat halad a főváros: Jeruzsálem felé. Az ut két oldalán pálmák bólogatnak a vándor utasokra s velük szemben a hegy oldalán, mint valami ezüst tenger-habok hullámanak a reggeli napfényben az olajfák lombjai. Amint közelebb érnek, egyszer csak feltűnik előttük a kis szomszéd falu: Bethánia. Az előlmenő férfi előszólit kettőt követői közül. Valami megbízást ad nekik s mikor már menni akarnak, mintegy utánuk szól: *És ha valaki azt mondja nektek: miért teszitek ezt? mondjátok: Az Urnak van szüksége reá. Jól ismerjük őket: a virágvasárnapi király Ő és tanítványai. Gyermekekünk óta minden esztendőben elvonul lelkünkben, mint valami szép színes mozgókép, a jeruzsálemi bevonulás kedves, hangulatos története. És én mégis e színes, ragyogó, virágos képből a legegyszerűbb, legprózaibb részt választottam ki. Nem, nem én tettem, az életünk választja ki számunkra. Hiszen ma nincs előttünk semmi derű, semmi verőfény, csak egy van: a szükség. Maradjunk hát a jelenél és ma ne a hozsánna rövid életű örvendezését halljuk meg, hanem Jézus örök beszédét: Az Urnak szüksége van reá. Ez a beszéd megszenteli, megkönnyíti, megenyhíti minden szükségünket, mert megtanít, hogy az Urnak szüksége van reánk, hogy meggyőzzön bennünket, hogy nekünk van szükségünk Ő reá.*

Jeruzsálem a szív, az ország szíve. Ezen át akar bevonulni az ország, a nemzet életébe az élet fejedelme. Be akar vonulni a mi életünkbe is, azért szívünkre van legelőbb szüksége. Mint önként felajánlott drága ajándékokra. Mit adhat a szerelmes legdrágábbat szerelmesének? Virágnál, ezüstről, aranyból százszor értékesebbet? Semmit, csak szívet. Ő is így fogadja ezt tőled, mint mindennél értékesebb, áldott ajándékot. Oh, mert áldott lesz a szíved, mihelyt neki adtad át. Neked sokszor talán teher a bánata csalódása miatt, mit benne rejtegetsz, vagy eltemettél mélyen; a fájdalom miatt, mely tépi, marcangolja; szeretnél meg-

szabadulni tőle, úgy érzed, nincs szükséged reá. De van valaki, akinek nem teher, akinek szükséges — őh nem: kedves drága az a szív, a te szíved, aki kéri tőled — valaki: Jézus. Nem ékszerű, mint egy arany szívet, melyet meglepetésül szoktak ünnepnapon adni egymásnak és amelyet csak ünnepnapokon viselnek, hanem hasznos ajándékul, melyet mindig birni, hordozni akar. — Egy esztendővel ezelőtt, mikor volt királyunk meghalt, az a hír terjedt el, hogy a szívet átlátzó kristályszelencében viszik egykori alattvalói közé. Nekünk fordítva kell tennünk! Mi alattvalók vigyük a szívünket a mi királyunknak, de ne csak a tartó, hanem maga a szív legyen kristálytisztá — és ne halott, hanem élő szívet vigyük. A halott szív csak emlék, sokszor kényelmetlen, kinos emlék, mely hibákra, bűnökre emlékeztet, de az élő szív ajándék!

Az Urnak szüksége van az életünkre, mint egy örökös áldozatra. Mi az élet? Nem öröm, élvezet, mámor, hanem munka, küzdelem, fáradtság, veríték, könny: áldozat. Ezért minden életnek a szeretet tanujának kell lenni, hiszen minden új élet a szeretet bizonyossága. Kettős szereteté: az Istené, aki adja és két szerető szívé, akik által adja. A mi életünknek is a szeretet bizonyosságának kell lenni: Isten és felebarátaink iránt való szeretetünknek. Az Isten iránt való Krisztusban mutathatjuk meg, de nekünk is új életet kell bizonyosságnak adni! Mikor Isten két szívet összefűz a szeretet által, mindkettő számára új élet kezdődik, sőt akkor kezdődik az igazi élet. Benne az Ur az áldozatnak számtalan alkalmát nyitja meg és azért lesz drága az egyik hitvestárs élete a másik előtt, mert áldozatul adta neki. Így kell nekünk is áldozatul adnunk életünket: javainkat, időnket, erőnket, tehetségünket, munkánkat, mindenünket! Miért: elég ennyit tudni: az Urnak szüksége van reá!

Mert nekünk van szükségünk Ő reá.

A leendő anya szíve megtelik valami mondhatatlan vágygal egy parányi lény, egy ártatlan csöppség: a gyermek után. És ha megjő a kis jövevény, amint növekedik, milyen kevés ideig és milyen nehezen tud el lenni nélküle. Pedig nem az anyának: a gyermeknek van szüksége az anyára! Így vagyunk mi is. Nekünk van szükségünk, hogy odaadjuk Neki a *szívünket*. Mikor ajándékot adtak egymásnak, vagy mikor szeretettel a szíveteket adtátok oda valakinek, nem a ti szívetek telt-e meg örömmel, boldogsággal, ha láttátok, hogy elfogadta, ha vele örömet szerezhettek, boldogíthattatok? Ezért kell ajándékolni a szíveteket Krisztusnak. Neki csak mint szíves ajándékra van szüksége, melyet boldogan adtok át, mert ha kényszerítne, akkor nem ő — ti nem értek vele semmit, akkor nem ajándék többé! Krisztusnak azért kell a szívünk, hogy kivegye belőle a fájdalom tövisét, elaltassa szívünk édes, de siró gyermekét, a bánatot. De akkor nem Neki, hanem nekünk van szükségünk Ő reá!

Ezért kell odaadnunk az *életünket*, mint egy folytonos áldozatot. Mikor az ősember, a bálványimádó pogány, vagy a Jehovát féltő zsidó feltette az oltárra a legelső kévét, Istenének adta. De míg felszálló füstjét áhitattal nézte, a lelke megtelt, megszentelődött, boldog érzésekkel, hogy megmutathatta háláját. Így telik meg a mi lelkünk, életünk is, míg Neki áldozzuk és annál gazdagabb lesz, minél többet áldozunk oda belőle Neki. Nekünk van szükségünk, minden életnek szüksége van Ő reá! Nincs egyetlen olyan szegény élet sem, mely neki gazdagság ne volna, mert minden élet érték, kincs előtte, de nincs egyetlen olyan gazdag élet se, mely Ő előtte szegény ne volna, melyet még gazdagabbá ne tudna tenni, mert minden élet értéktelen Ő nélküle! Amint egyre jobban átadjátok Neki magatokat, a szíveteket, az élteteket, egyszer csak meggyőződtek erről és így fogtok felkiáltani: mi lett volna az én életem Nála nélkül és mivé lett volna az emberiség élete az Ő élete nélkül, ha Isten nem adta volna Őt a világnak?!

Szükségünk van Reá: az ő igéjére, áldott tudományára, vallására, alakot öltött testére: az egyházra, a mi magyar református anyaszentegyházunkra, még meglevő egyetlen édesanyánkra! Ma olyan Krisztusnak e teste, mint a kereszten az ő áldott drága teste: leszögezett, átszurt, véresztett és olyan ez az édes anyánk, mint árva gyermek özvegy anyja: földig, gyászban járó, szegény, gyámoltalan. Oh, ha látjuk nagy elhagyatottságát, vigasztalan sorsát, azt hinnénk, neki van szüksége reánk. És mégis, most is nekünk van szükségünk Ő reá! Szükségünk van, mert bármily szomorú is az özvegy anya sorsa, az

árvaké még szomorubb és nekik mégis ^{elő} az egyetlen egy igazi vigasztalójuk, ^{er.} élet megartójuk!

Régi, régi, több százados templomok közepén mély kutak láthatók, a falak pedig tele vannak, sorban egymás mellett nyíló fülkékkel. Küzdelmes, viharos múltunk emlékei ezek. Azt tartjuk rólu a hagyomány, hogy régen, veszedelmek idején építették, készítették s ha jött az ellenség, odamenekültek és ott védve voltak. Minden családnak volt egy fülkéje a falban, oda vitte a leg-szükségesebb táplálékot és a kut vize oltotta szomjukat. Ma is és örökké ilyen védőhajlékok, várak számunkra az Ur háza, egyháza és Ő maga, ahol és akinél oltalmat, menedéket és életet találhatunk és csakis itt és Ő nála találhatunk egyedül. Meneküljünk hát ide és Hozzá, hogy táplálja lelkünket az élet kenyerével és üdítse fel, amaz élő vízzel, melyből aki iszik, soha meg nem szomjuhozik.

*

Virágvasárnap van. Nem olyan, mint amilyennek a jeruzsálemi sokaság *hitte*: verőfényes, virágos, hozsánnás, hanem amilyennek az Ur Jézus *látta*: sötét, tövises, feszítsd meg. De nem ez fáj neki. A pálmaligetes virágzó főváros helyén romokat látott, a hozsánnák helyett már a hódítók diadaldalát hallotta. És szívéből a fájdalom zokogásban tört fel és könnyei az ut porába peregtek alá. „Jeruzsálem, Jeruzsálem, vajha eszedbe vettéd volna csak a te mostani napodon, melyek néked a te békességedre valók“. Nem vette eszébe igaz Békességét, nem ismerte fel, hogy szüksége van Reá.

Vajha — bár későn, bár a romok között — végre mindnyájan felismernék *mi*! Ámen.

Debreczeni István.

Tájékoztató. Egy év óta működik Bukarestben [Str. Caragiale 15. sz. alatt] az Erdélyi Segélyiroda, amely bármiféle kormányhatósági elintézkedést igénylő ügyben felvilágosítást, segítséget nyújt rendkívül csekély tiszteletdíj ellenében és mégis igen sokan intéztetnek el ügyeket felette drága kijárókkal, vagy még költségesebben: személyesen. Azért mindenki önmagával tesz jót, ha Bukarestben intézendő ügye elősegítésével az Erdélyi Segélyirodát kéri fel. Különösen nélkülözhetetlen fontos segítséget tud nyújtani Agrár revíziós ügyekben. E segélyiroda mellett 3 tiszta, kényelmesen berendezett szoba is áll a fővárosban megforduló erdélyi közönség részére. Az irodahelyiség a város központjában a királyi palotával szemben kiinduló Str. Roseti folytatásában levő Str. Sălcilor 5. és Str. Caragiale 15. sz. sarkon fekszik. Vasutól a 17-es villamosnak, az utóbbi utcában van megállóhelye.

Iskola.

A protestáns egyházak viszonya az iskolához.

Irla: Dr Bodnár Gábor.

[Folytatás.]

Nem lehet csodálkoznunk, hogy a kort jellemzve, a történetíró annak a meggyőződésének ad kifejezést:

„Talán sohasem tettek a művelődésért és közoktatásért annyit, mint ebben a tatárjárás óta leginségesebb időben, török hódítás és belháboruk nyomorainak közepette. Világos bizonyosságul annak, hogy egy nemzetet, ha valamely kulturális szellemi áramlat megragad és ha művelődési érdekeit komolyan felkarolja: azok kielégítésében a legnehezebb viszonyok által sem engedi magát megakadályoztatni.”¹⁾

A népoktatás intézetei mellett nem feledkeztek meg a reformátorok a felsőbb oktatás szerveiről sem.

A sárospataki iskolát Kopácsi István reformátor vezetése alatt, mindjárt a reformáció kezdetén Perényi Péter 1531-ben alapította.

A debreceni főiskola fennállásáról a legrégebb adat 1549-ből való. Pápán 1531-ben, Nagyváradon 1557-ben, Gyulafehérváron 1560-ban állítottak főiskolákat. Különösen virágzásnak indultak az iskolák 1606. évi bécsi béke törvénybe iktatása után. A virágzásuk legszebb idejét a linci békekötés, az 1645-ik év táján élték.

Nemde, ha e nagyszámu iskola keletkezésére gondolunk, felmerül az a kérdés, hogy ezen iskolák megalapítása és fenntartása költségeit az egyház vajjon hogyan és honnan szerezte elő? A feleletet röviden adhatjuk meg. A megalapítás és fentartás költségeit nem az egyház viselte.

A református iskolák alapításának és fenntartásának a költségeit rendszeren a községek, a városok a közvagyonból fedezték, vagy pedig mint pl. a főiskolák fennmaradását alapítványokkal biztosították. Igaz, ettől volt eltérés is. Alapítottak és tartottak fent iskolákat egyes főurak is — de az ilyen iskola a reformátusoknál kivétel számba ment. Az evangélikus felekezethél volt ez inkább uralkodó. Ezek iskoláiról egyik történetíró kimutatja, hogy közülök mintegy 20-at, mely valamennyi középiskola volt, gimnázium, a XVII. században egyes főurak tartottak fenn. Megjegyzendő, hogy mindannak dacára, hogy az iskolák költségeit ekként közvagyonból fedezték, soha azok felekezeti jellegét senki kétségbe nem vonta. Ezek felállítására befolyást gyakorolni nem akart;

¹⁾ Molnár A.: A közoktatás története 4. l.

a felügyelet, az ellenőrzés s a vezetés jogát az egyháztól elvitatni nem igyekezett.

Később következett egy kor, mikor sajnos, mind ez sok tekintetben másként alakult. Az 1650-től 1790-ig terjedő idő ez, melynek eseményei a protestáns egyházak történetében, könnyel és vérrel vannak felírva gyász, fekete lapokra. A róm. kath. egyház megindította az ellenreformáció mozgalmát. A harcot azonban nem a szellem, az eszme fegyvereivel vívta, — s ha így támadtak, e támadást a reformáció hősei könnyedén verték vissza, — hanem karddal, szuronnyal, erőszakkal.

A lelkipásztorok és tanítók üldözése mellett rávetették magukat az iskolákra, jól tudva azt, hogy míg ezek a szabad gondolkodás és művelődés forrásai léteznek, hiábavaló minden törekvésük.

„Felsőmagyarországon Szelepcsényi esztergomi és Széchényi kalocsai érsek, gróf Kolonics Lipót bécsujhelyi püspök és magyar kamara elnöke, Báron György és Szegedi Ferenc címzetes püspökök, dragonyosok kíséretében járták be az országot, hogy a protestánsoktól templomaikat és iskola-épületeiket elvegyék.”²⁾

Ahova ők magok nem mentek, ott megbízzottak, vagy vakbuzgó hiveik igyekeztek teljesíteni a feladatot.

²⁾ Fábó A.: Rajzok a magyar protestánsizmus történetéből. 97. l.

[Folyt. köv.]

Jó pásztor — igazi gyülekezet.

Lelkész és gyülekezet teljesen egymásra vannak utalva, — egymás nélkül nagyon kevésre, — egymás ellen semmi jóra nem képesek. Pusztán az egyik fél jóakarata hiábavaló! Ellenséges, rosszakaratu környezetben, — ahol a lelkesedés tüzeit mindenki oltja, — mert a fény sérti a szemeket, — még a legizzóbb lélek-parázs is lassanként kialszik, — viszont megértő, jóakaratu, lelkes, emberek között, — akik gyönyörködnek a lángolásban, — még a hamuból is kippattan a szikra, hogy tüzet gyújtson, — amely égre verje a lángot. Épen így egy lelkiismeretlen, hanyag pásztor kezén még a legengedelmesebb nyáj is előbb-utóbb szétzúlik, míg a fáradhatatlan, kitartó, hűséges pásztor még a tévelygő, rakoncátlan, züllőben levő nyáját is megfékezi és kívánt mezőre tereli.

Az összetartáson kívül fődolog a köteleességek helyes felfogása és lelkiismeretes teljesítése. A lelkész legyen ne csak igehirdető, hanem igazi pásztor, akinek a legmagasabb eszmény, — ama jó pásztor, — a Krisztus az ideálja. Mindig reá

tekintsen, — szüntelen felé tartson és mint főpásztorhoz, — hozzá igyekezzen beterelni a nyáját. Ha Tőle tanul, nem fog ingadozni soha, nem áll tétován még a legnagyobb viharban sem nyája mellett. Általa lesz mindenekhez elégséges ideje és ereje. Nem marad vigasz nélkül egy szomorúkodója, orvosság nélkül egy betegje s reménység nélkül egy haldoklója sem. Hiába ólálkodnak a farkasok, nem fog elveszni egyetlen báránya, ha a védelemre Jézustól kér tanácsot. Ahoz, hogy jó pásztor lehessen valaki, nem hang kell, nem tetszetős külső, nem szónoki készség. hanem szív. s abban a szívben kiapadhatatlan szeretet a Jézus iránt. Akinek Krisztust szerető szíve van, suttogó hangon is tud égrehatóan imádkozni, szónoki fogások nélkül is lélekbe markolóan prédikálni, vigasztalóan prófétálni, törekény testtel is tud lelkeket gyógyítani, csodákat tenni, halottakat életre támasztani. Jézus, — amikor a Genezáret partján Péternek a pásztori megbízást adja, — nem azt kérde tőle, — Simon, tudsz-e te szépen beszélni? Hanem ezt: „Simon, Jónásnak fia, szeretsz-e engemet?” [János 21:16] Másodszor sem a külsejét vizsgálja és harmadszor sem a hangját figyeli, mindig csak ezt kérde: szeretsz-e Simon? Kedves Testvérem, ugy-e tudod, hogy nálunk is ez a fő? Szeretjük-e Jézust? Szeretjük-e úgy, mint szerette Péter?! Nem akkor, amikor fogadkozott, átkozódott, hogy nem tagadja meg, nem mikor fegyvert rántott mellette és mégis elbukott, — hanem szeretjük-e úgy, ahogy akkor szerette, amikor már szemébe tűzelt a megváltó a megtagadott szemrehányó tekintete, a kakas szólás után, amikor kiment botlásának szomorú helyéről és háromszoros árulását keservesen megsiratta?! Szeretjük úgy, mint Péter, amikor már nem tudott látásáért, beszédjéért egy pár percet sem várni, hanem, hogy mielőbb hallhassa, belevetette magát a tengerbe s keresztül gázolt utána minden akadályon! Szeretjük-e? Ne tekint-sünk vissza, amikor sok fogadkozásunk dacára mi is elbuktunk, nem háromszor, — de ki tudná hányszor, — hanem azt vizsgáljuk, szeretjük-e akkor, amikor már minket is a Jézus kérdez, hogy megbízást adjon; „Legeltessed az én juhaimat”. Háromszor szól ma is a végzetes, üdvőt vagy kárhozatot rejtő pillanatban — minden Péterhez: Szeretsz-e... szeretsz-e... szeretsz-e engemet? Jaj annak, aki a nyájnak bármily kicsiny részét átveszi szeretet nélkül és megbotráncoztatja az ő kicsinyeit... s üdv annak, áldás és boldogság, aki így felelhet Péterrel: „Uram, te mindeneket tudsz, te tudod, hogy én szeretlek Téged.”

A gyülekezet értékét sem tagjainak száma, műveltsége vagy gazdagsága, templomának nagy-

sága vagy szépsége szabja meg, hanem, hogy mennyire él benne a tudat, hogy Ő mindenestől fogva a Krisztusé. Az a gyülekezet, amelynek tagjai ezt nem hiszik és nem érzik, egy kötelességteljesítő pásztornak nem lehet munkatársa. Sőt előbb-utóbb — a dolog természetéből kifolyólag — ellenségévé válik. A nyáj mindig más mezőkre törekszik, mint ahová a pásztor tereli. Az eredmény: a pásztor vagy elcsügged, feladja a hiábavaló küzdelmet s zülleni engedi a nyáját, vagy idején elhagyja, más nyájhoz szegődik, vagy felőrli erejét, idegzetét s fejfája, mint egy örök vádoló, figyelmeztető ujj emelkedik az önzés mezőin tülekedő emberekre. A Krisztustól idegen gyülekezet természet szerint a pásztor munkáját semmire sem becsüli, célját nem érti, fáradságát nem értékeli s fizetni sem akarja! A Krisztus tulajdonát képező igaz gyülekezet ellenben a pásztornak hűséges segítőtársa. Tudja, hogy neki nincs, nem lehet más célja, minthogy a Jézushoz eljusson. Ha a pásztor kijelöli a Felé vezető utat, gyönyörűséggel halad rajta, a juhok nem fizetnek gondjáért rugással és öklözéssel. Akivel a célt látják és mindennél felebb értékelik, a lelkipásztori munkát nem becsülik le, következetkép nem is kívánják az Isten nevében.

Hát te cs... i gyülekezet, kinek a tulajdona vagy? Bárcsak hallanék jó hírt felőletek, hogy egy jó pásztor itt igazi gyülekezetre talált. Ha így lesz, meg fog látszani élteteken s gyönyörködni fog bennetek, akinek tulajdona vagytok: a Krisztus.

Gyanta.

Arday Aladár.

Szemle.

Rövidlátás. Ezzel a tulajdonsággal az „Egyházi Figyelő” visszhangjának írója ruhazza fel a nagyszalontai két lelkészt, amiért az egyik s. lelkészt keres, akinek teendője régi gyakorlat szerint az áll. főgimnáziumban a vallástanítás. A cikk éle azért irányul a két lelkész ellen, mert a vallástanítást mellettük másnak kell végezni.

Sajnáljuk, hogy lapunk hasábjain személyi ügyekkel foglaljuk el kevés helyünket és hogy ez félig a magunk ügye is, de lehetetlen válasz nélkül hagynunk. — Tagadhatatlan, hogy a vallástanításnak s. lelkésszel való ellátását mi sem tartjuk a legtokéletebbnek és sokkal ideálisabb előftünk egy pedagógiai készséggel és tapasztalatokkal bíró állandó vallástanárra bízása. Erre nézve minden lépés megtörtént, de még eddig eredmény nélkül. A két lelkész a jelen viszonyok között ezt a munkát, — más kötelezettségeinek elhanyagolása nélkül képtelen.

Tudni kell ugyanis, hogy a szóban levő egyházközség lélekszáma 13.000, hol a hivekkel való

fo glalkozás és az irodai munka állandóan lekötve tartja a lelkészt és ahol az esketések és temetések is valószínűen nagyobb számban vannak, mint ott, hol a lélekszám nemcsak 3000, de még annak a fele sincs. Tudni kell, hogy az egyik lelkész mellesleg esperes is és néhány hét múlva tölti be lelkészségének 50-ik esztendejét és így egy óra ellátását sem lehet tőle kívánni. A másik lelkész pedig 13 tanerős felekezeti iskolának ügyeit intézi ott, hol az állam most állított fel magyar nyelvű iskolákat, azonkívül vezeti az éppen iskolái miatt nehéz anyagi viszonyok között levő egyház ügyeinek jelentékeny részét, továbbá tanít vallást a polg. leányiskolában, megmaradt kevés idejét más egyházi és egyházmegyei közügyek és e lap szerkesztése foglalják el. Még azt sem árt tudni, hogy a főgimnázium a lelkészlaktól 1 és fél km-nyire van, hova pl. a reggeli istentisztelet végzése után a vallásóra kezdetére ki sem érhet az ember. Talán ezekből is be lehet látni, hogy a vallás- és énektanítást heti 16 órán *tökéletesen ellátni más kötelességek elhanyagolása mellett képtelenség* mindaddig, míg egy test és egy személy egyszerre csak egy helyen lehet.

Irodalom

A jelenkor szellemi válsága. Kritikai utmutató. Irta: dr Tavaszy Sándor 65 lap. A Minerva kiadása, Kolozsvár. Ára 20 lei. E kis könyv a kolozsvári theologia tudós történelmi professzorának a januári lelkési kurzuson tartott előadását foglalja magában. Megállapítja, hogy az a nagy válság, melyben most az egész Európa vonaglik, nem hagyta érintetlenül a szellemi életet sem. Válság van nemcsak általában a szellemi életben, hanem a vallásos életben, a világnézeti síkban, a művészetben és a tudományban. A megállapítás után sorban ismerteti a válságot okozó irányzatokat, az irracionizmust, okkultizmust, (spirítizmus, theosophia, antroposophia) orientalizmust (Tagore) és relativizmust. Rendkívül jellemző módon ismerteti mindegyik irány lényegét, propagálóját és az általuk előidézett válságot, mérlegelve annak jelentőségét. A nagyon praktikus mű valóban az, aminek alcíme is jelzi: kritikai utmutató. Elkalauzol a mai szellemi élet hullámváltozásai között és kijelöli a biztos kivezető utat. Sajnáljuk, hogy a művészetben jelentkező válsággal bővebben nem foglalkozik, de kárpótól másfelől a bennünket közelebből érdeklő vallásos élet válságának ismertetésével. „A jelenkor vallásos életét — írja — az a válság fenyegeti, hogy rendkívül hajlamos a vallásos álpótlékokra, szurrogatumokra.” Nyíltan tárja fel a keserű igazságot: „A nagy megváltó erejű keresztyénség egyik történelmi mulattal bíró alakulata sem dicsekedhetik azzal, hogy akik keretei

között élnek, igazán szívük szerint az övéi lennének, s hogy azok vallásos szükségleteit ő elégítené ki. Csak a tétlen, bámészkodó lelkek nem látják, hogy a keresztyénség karjai közt élő lelkek egy hatalmas serege a komoly erkölcsi erejű vallásosság útjáról kisiklóban van, a vadvizek törte mocsaras utak felé.” Ezzel kapcsolatban értékes ránk nézve az irracionizmus ismertetése, mely vonzó módon jelöli meg azt a gazdagodást, melyet a vallásos élet az irracionizmusban a racionalizmussal szemben nyert. — Őszintén ajánljuk e művet mindazoknak, akik a szellemi élet jelen mozgalmáival másképp meg nem ismerkedhetnek.

Méliusz Péter emlékezete. Irta: S. Szabó József főgimn. igazgató. Debrecen. 22 lap. E füzetet a tiszántúli egyházkerület adta ki a nagy reformátor halálának negyedfélszázados évfordulóján. Magában foglalja az egyh. kerület ünnepi határozatát. S. Szabó József Meliusz lelkiképe c. értekezését, melyet az egyh. ker. emlékünnepén olvasott fel és végül ugyancsak az ő tollából Meliusz rövid életrajzát. — Meliusz lelkiképében nagy szeretettel, szinte áhitattal állítja elénk a magyar Kálvin eredeti és páratlan egyéniségét. Szinte halljuk az erőteljes, dörgedelmes prédikátort és az élés elméjű, kemény kritikájú hitvitázót. Látjuk az iskolafejlesztőt, a nyomda-alapító és irodalmi vezért, a szigorú lelkipásztort és a szertejáró, agitáló, nagy szervező püspököt. — És amint előttünk áll, megérlelődik bennünk a meggyőződés: mily áldásos a magyar reformáció nagyjainak feltámasztása és mily hathatós eszköz számunkra, egész egyházunk feltámasztásában!

Egyházi hírek

A nagybányai egyházm. lelkészegyesület márc. 23-án Szatmáron közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A lelkési özvegyek és árvák részére a lelkészek részéről negyedévenként 100 lei átengedése. 2. Az egyházmegye kikerekítése tárgyában értekezés. 3. Az egyházmegye tisztújításának kérdése.

A szatmári főgimn. fenntartása. Ismeretes az a nehéz helyzet, melybe felekezeti középiskoláink között a szatmári főgimn. is jutott. Most e helyzet még súlyosabbá válhatik, mert az állam a kath. főgimnáziumot bezárta és helyébe állami intézet megnyitása van kilátásban, ami a versenyt anyagi tekintetben nehezebbé teheti. A szatmáriak tehát már most gondoskodni akarnak a megerősítésről azáltal, hogy az intézet volt tanítványaiból, barátaiból pártfogó egyesületet alakítanak, mint az erdélyiek is néhány helyen tették és be szándékoznak vonni a máramaroszigetieket is.

A kolozsvári theológián az üresedésben levő filozófiai tanszék teendőit egy félévre Nagy Károly püspök, az ujszövetségit pedig dr Gönczy Lajos deési lelkész theol. m. tanár látja el az előjáróság felkérésére.

A Református Szemle és a Lelkészegyesület. Örömmel vesszük a hirt, hogy erdélyi lapársunk ezentul nem havonta kétszer, hanem hetenkint fog megjelenni, de aggodalommal nyertük a másikat, hogy a Lelkészegyesület anyagi viszonyok miatt februárban már csak egy számban tudott megjelenni. Örömmel is fogasztja ugyan az, hogy a Reform. Szemle ezt az adminisztrációnak köszönheti és terjedelme 8 oldalra redukálódik, de így is irigykedve nézzük: mikor jutunk mi még annyira is?!

Harangavatás Margittán. Virágvasárnapján avatja fel a margittai egyházközség két új [600 és 365 kg-os] harangját, melyeket az elquirált és egy megmaradt megrepedt harang helyett öntetett. A harangokat, a püspök úr távolléte miatt Végh József esperes szenteli fel, a régi harangot pedig, melyet most cserélnek ki, Kalmár István bucsuztatja el. Délután ünnepi isteni tisztelet lesz, melyet Egei István margittai születésű lelkész végez. Debreczeni László egy kisdedet keresztel, ki a harangok megérkezése napján született, Balogh Ferenc helybeli lelkész pedig a harangok történetét ismerteti.

Hivatalos rész.

451—1923. szám.

Nagytiszeletű Esperesi és Lelkeszi Hivataloknak.

A múlt évi 1894. számú körlevelemben már intézkedtem az iránt, hogy legkésőbb a folyó évi január hó 1. napjától kezdve templomi és iskolai használatra presbiteriumaink az új énekeskönyv bevezetéséről gondoskodjanak. Minthogy időközben az énekeskönyv szétküldése körül szinte 5 hónapig tartó késedelem következett be, ennél fogva lehetetlenné vált, hogy az új énekes könyvet 1923. évi január hó 1. napjáig gyülekezeteink megszerezhessék. Amennyiben a gátló akadály közel 1 hónapja már megszűnt, s erről a lelkeszi hivatalokat tájékoztattam is, tehát minden lehetőség megvolt arra nézve, hogy az új énekes könyvek híveink kezébe eljussanak.

Felkérem a nagytiszeletű Esperes urakat, hogy a bölcs vezetésük alatt álló egyházmegye gyülekezeteiből haladéktalanul jelentést követeljenek be arról, hogy a presbiteriumok megtették-e minden szükséges intézkedést az új énekeskönyv bevezetésére. Továbbá, hogy az iskolás növendékek, a gyülekezetek tagjai megfelelő számmal elláttattak-e énekeskönyvvel. Ha a jelentésekből, melyben a lelkészek számszerű összegben is kimutatják a megrendelt zsoltárok példányszámát, arról győződnének meg, hogy akár az egyik, akár a másik irányban a presbiteriumok megfelelően nem intézkedtek volna, a püspöki rendeletnek saját hatáskörükbe való végrehajtása iránt a kellő intézkedéseket haladéktalanul megteszik.

A nagytiszeletű Esperes urakat egyideűleg arra is felkérem, hogy a lelkeszi hivataloktól beszerzett jelentések alapján legkésőbb április hó 1-ig hivatalomat tájékoztatni méltóztassanak. Annál inkább, mert a folyó évi április 1-től kezdve minden gyülekezet a templomi istentiszteleteken temetéseknél, a tanulók az iskolákban kizárólag csak az új énekeskönyvet

használhatják, amelynek legszigorubb ellenőrzésére a Lelkész, illetőleg Esperes urakat felhívom.

Atyafiságos szeretettel
Nagyvárad, 1923 március 15.

Sulyok.

455—1923. szám.

Nagytiszeletű Esperes és iskolaszéki Elnök uraknak.

A bukaresti közoktatásügyi minisztérium kolozsvári vezérigazgatósága a 135.536—1922. szám alatt kiadott rendeletre való hivatkozással 4432—1923. sz. leiratában felhívja az iskolafenntartókat, hogy a tanintézeti épületek külső részén, valamint azok belsejében is a feliratok román nyelven legyenek, mivel a magyar impérium alatt a román iskolák feliratai az állam nyelvén is szintén megvoltak.

Atyafiságos szeretettel
Nagyvárad, 1923 március 17.

Sulyok.

464—1923. szám.

Nagytiszeletű Esperes ur!

Tudomásul vétel, s lehető leg sürögősebb intézkedés kérése mellett van szerencsém közölni a vallás és művészeti miniszter urnak 8428—1923. számú rendeletét magyar fordításban:

„A jelen átalakító és új állandósító időben nagy és sürögő szükség van egy évkönyv alkotására, mely magában foglalja a kiegészített Románia összes hitvallásait. Azért nyomtatékosan felkérjük, sziveskedjék intézkedni, hogy a mellékelt mintán levő adatok sürögősen szereztessenek be.

Küldünk egy-egy nyomtatványt az Ön egyházkerületéhez tartozó minden egyes parochia részére, amelyet a legalkalmasabbnak vélt módon fog a parochia vezetőinek elküldeni, amelybe az adatokat az ott megjelölt helyen nagy figyelemmel és pontossággal kell kitölteni, a nyomtatványon levő magyarzó jegyzet szerint.

A nyomtatványok kitöltése a lehető leggyorsabban történjék, hogy az Ön hivatalának legyen elég ideje azok hitelesítésére, s parochiák neve szerint betűrendbe szedésére és azoknak legkésőbb ezen rendelet vételétől számított [márc. 19.] 15 nap alatti felterjesztésére. A kiadás a lelkészek költségén fog történni.

Ezenkívül kérjük még, hogy egy kimutatásban sziveskedjék kimutatni az Ön egyházkerületéhez tartozó esperesekről, azok székhelyéről, valamint azok személyzetéről, [az esperes és al-esperes neve stb., ha van ilyen.] Ha az állások üresedésben volnának, ez kimutatandó.

Összefoglalván tehát az előadottakat, felkérjük, sziveskedjék intézkedni, hogy a kimutatások sürögősen állíttassanak össze.

Felkérjük még egyszer, sziveskedjék különös figyelembe részesíteni ezen ügyet és megtenni minden intézkedést, amit szükségesnek vél, mert nagyon sürögő és szükséges ezen évkönyv mielőbbi kinyomatása. A miniszter helyett: A. Bradisteanu s k. Vezérigazgató: Ionescu dr s k.”

Az adatok a román nyelvű kimutatásba román nyelven irandó.

Kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett vagyok
Nagyvárad, 1923 március hó 21.

Egyházi elnök.

FORMULAR — MINTA

EGYHÁZKÖZSÉG : 1) Uilque de Beins falu vagy tanya telep²⁾ község³⁾ Uilque de Beins
 Templomok : a) Egyházközségi⁴⁾ falu vagy tanya⁵⁾ Uilque de Beins község⁶⁾ Uilque de Beins
 b) Leányegyházközség
 c)
 d)
 e)
 Lelkészek : a) Parochiális templomokkal Uilque de Beins család⁷⁾ 970 lélek
 b) leányegyház család lélek
 c)
 d)
 e)
 Személyzet : Parochus lelkész⁸⁾ János Lipos
 Számfeletti vagy kisegítő¹⁰⁾
 Diakonus¹¹⁾
 Éneklész [kántor]¹²⁾ Esther Kovács
 Sekrestyés¹³⁾
 Utolsó állomás : 14) Uilque de Beins Kilométer¹⁵⁾ 17
 „ posta : 16) Uilque de Beins Kilométer¹⁷⁾ 17
 Út : 18)

- 1) Az egyházközség neve, a falu vagy tanya, telep után, amelyekhez tartozik.
 Meghagyatik vagy töröltetik ezen két szó közül „falu” vagy „telep”, amint azt helyben szokás nevezni, falu vagy telep, ez az alábbiaknál is követendő.
- 2) Ujra ki fog mutattatni a falu vagy telep neve, amely az egyházközség nevét adja.
- 3) „ „ „ a község vagy községek neve, amelyben az egyházközség foglaltatik.
- 4) „ „ „ a parochiális templom védőszentje hasonlóképen a leányegyházak templománál is, ha van.
- 5) „ „ „ a falu vagy telep, melyben a parochiális templom van, hasonlóképen a leányegyház templománál is, ha van ilyen.
- 6) „ „ „ a község neve stb., mint az 5. pont.
- 7) „ „ „ az egyházközséghez tartozó családok száma stb., mint az 5. pont.
- 8) „ „ „ az „ „ „ lélekszám „ „ „ 5. „
- 9) „ „ „ a parochus lelkész neve. Ha helyettesítve van, kimutattatik ki a helyettes, ha pedig üresedésben van, ez lesz kimutatva. Töröltetik vagy meghagyatik az egyik szó.
- 10) „ „ „ a lelkész neve, vagy a számfeletti segédlelkészek, ha vannak ilyenek. Töröltetik, vagy meghagyatik a számfeletti vagy segéd szó közül az egyik, amint az van.
- 11) „ „ „ Diakonus ha van.
- 12) „ „ „ a törvényes kántorok, ha azok fel vannak véve a fizetési statthba s ha az állás üresedésben van, az jelöltetik meg.
- 13) A törvényes sekrestyés neve, ha a fizetési statthban fel vannak véve.
- 14) Kimutattatik az utolsó vasuti C. F. R. állomás, amely legközelebb van az egyházközséghez.
- 15) „ számmal a pontos vagy hozzávetőleges kilométer az egyházközségtől az utolsó állomásig.
- 16) „ az egyházközséghez legközelebbi utolsó posta neve
- 17) „ számmal a pontos vagy hozzávetőleges kilométer távolság az egyházközségtől az utolsó postáig.
- 18) „ az egyházközségtől legközelebbi utolsó C. F. R. vasuti állomásig vezető út mentén levő községek és falvak nevei.

A Uilque de Beins egyházközség kegyes lelkészének.

Uilque de Beins község.

Bihar megye.

452—1923. szám.

Nagytiszeletű Esperesi és Lelkeszi Hivatalokhoz.

A múlt évi szeptember hó 28-án tartott egyházkerületi közgyűlésünknek az egyházkerületi közigazgatási járulékot megállapító határozatát 1631—1922. számú körlevelemben a nagytiszeletű Esperesi Hivataloknak s ezek útján a Lelkeszi Hivataloknak megküldöttem. Minthogy egyházközségeinknek tekintélyes nagy része ennek a határozatnak még a múlt évre vonatkozólag sem tett eleget, a közigazgatási járulékok pontos be nem szolgáltatása következtében igen sok nehézséggel kell napról-napra megküzdenni, ennél fogva ismételtelen felkérem a nagytiszeletű Esperes urakat, hogy a bölcs vezetésük alatt álló egyházközségek presbiteriumait szigorúan utasítsák, hogy ezeket a közigazgatási járulékokat a múlt esztendőről haladéktalanul befizessék és azok az egyházközségek, melyeknél ennek a kötelezettségnek teljesítése nagyobb nehézségbe nem ütközik, már a folyó évről is eleget tenni igyekezzenek, hogy a fennakadások elkerülhetők legyenek. A lelkesztársakat szintén felhívom és felkérem, hogy egyházközségük részéről minden további sürgetés nélkül a szóban forgó tartozásukat az egyházkerületi pénztárhoz (Nagyvárad, Ör-utca 1. szám) sürgősen eljuttatni igyekezzenek.

Atyafiságos szeretettel
Nagyvárad, 1923 március 15.

Sulyok.

442—1923. szám.

Nagytiszeletű Esperesi és Lelkeszi Hivataloknak.

Addig is míg egyházkerületi közgyűlésünk részletebben intézkednek a közoktatásügyi miniszterium kolozsvári vezérigazgatóságának 1000—1923. VI. sz. körrendeletét a következőkben közlöm és az ahhoz való alkalmazkodásra az érdekelteket felkérem.

A közoktatásügyi miniszterium 249—1902. számú rendeletében intézkedett az iránt, hogy az iskolás növendékek mindenütt, ahol lehetséges, gyümölcsfákat ültessenek. Ültetés napjával mindenkor a virágvasárnapot megelőző 3 csütörtöki nap jelöltetik meg, mikor az elemi iskolák tanulói a tanító vezetése alatt a kijelölt helyen megjelennek. A gyümölcsfák ültetésének ünnepélye abból áll, hogy a két felső osztály növendékei annyi gyümölcsfát ültetnek, ahány nyolcas csoport alakítható a két osztály növendékeiből. Abban az esetben, ha a két osztály növendéke nyolcnál kevesebb, akkor csak 1 gyümölcsfát kell ültetni. A fák ültetésére vagy az egyházközség, vagy pedig a politikai község tulajdonát képező terület használandó fel, vagy a faültetés esetleg az országút mentén történik, a táviró és telefon vonalaktól bizonyos távol-

ságra. A vidéki viszonyokhoz képest a megfelelő gyümölcsfák kivül az ültetésnél előadandó az eper, hárs, vadgesztenye és jegenye.

A gyümölcsfa ültetés ünnepélyére az iskolás növendékek a kijelölt helyen felvezetendők, ahová az ültetést végző növendékek a szükséges eszközöket, karókat és érett trágyát magukkal viszik. A megásandó gödrök között legalább 6 méter távolság hagyandó meg, s figyelem fordítandó arra is, hogy a gödrök egyenes vonalban ásattassanak meg. Erre az iskolai ünnepélyre a lakosok is meghívandók és az ünnepély eredményéről a királyi tanfelügyelőséghez minden év április 15. napjáig jelentést kell tenni. Az ültetésre szánt fák 4—5 évesek, két-három méter magas törzsűek. A gyümölcsfák további gondozása a tanulók kötelessége.

Az elültetendő gyümölcsfákat a községi vagy egyházi iskolakert szolgáltatja.

Atyafiságos szeretettel
Nagyvárad, 1923 márc us 15.

Sulyok.

Nagytiszeletű Esperes, iskolaszéki Elnök és Igazgató urak figyelmébe!

A 321-1922 sz. Egyházkerületi közgyűlési határozattal népiskoláinknak használatra ajánlott

román-magyar nyelvi iskolai nyomtatványokai

famentes papírra nyomtatva állandóan raktáron tartom és azokat a következő legutányosabb árain mellett hozom forgalomba:

Felvételi napló	----- íve 2-20	Lei
Előmeneteli és mulasztási napló,	íve 2-30	„
Haladási napló	----- íve 1—	„
Iktató-könyv	----- íve 2-30	„
Értesítő könyvecske,	----- darabja 3	Lei.
Elemi iskolai bizonyítvány	----- 10 drb	8 Lei.

Bármely más nyomtatványokat, borítékokat, papirokat is legutányosabb áron szállíthatok és tisztelettel ajánlom jőnevű könyvnyomdám szíves figyelmükbe.

Nagybecsű megrendelésüket kérve vagyok

hittestvéri tisztelettel

Béres Károly nyomdatulajdonos,
az „Egyházi és Iskolai Szemle” kiadója
Oradia-Mare - Nagyvárad, Fő-utca 14. szám.

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapirok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legutányosabb forrása egész Románia területén az

EVANGÉLIUMI MISSIO IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—ROLOZSVÁR
Trefort utca 13-ik szám, földszint.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.